

ECHeko AUNTZA

Muturra chorrocha ta
 illia leguna,
 lepo churi garbiya
 bizkarra illuna;
 guztiz jostalariya,
 kasikan chukuna,
 chakur on baten gisa
 leyaltasun duna,
 baserri ta auzoko
 guziyen laguna.
 Faltacho chiki bat du
 ikusten deguna,
 ortzetan pasatzia
 achitzen diguna.
 ¡Ain da ume zalia,
 ain da ezaguna,
 ala azaltzen zayo
 duen naitasuna!
 Milizkatutzen diyo
 eskucho biguna,
 siaskaren onduan
 pasiaz eguna,
 larrera irten gabe
 lagun jakintsuna,
 choraturik frankotan
 utziyaz amona.
 Eta nola lezaken

atayan ikusi,
 asten zayo aurrian
 saltoka lenbizi
 ta adarka jostatzen
 ez diyo nai utzi.
 Amonak bultzatzen du;
 asten da igasi,
 —esanaz—kendu ari
 infernuko Pachi,
 erropa sar guziyak
 biar dizkit ausi,
 ¡Jesús! onelakorik
 ez degu ikusi!

Sukaldian presaka
 ari zan lanian,
 amak aurra negarrez
 entzun zubenian.
 ¡A! ¡lantzana! esango
 zuben onenian,
 sentitubaz negarra
 samin barrenian.
 Aurra jarriya zeukan
 siaska sarrian,
 gozoro lo zediyen
 leku itzalian;
 ostozko estalpian,

guztiz epelian,
 maitatubaz aizecho
 bigunak bidian,
 aurchuari agurka
 pasatzen danian.
 —¡Iso! izar laztana
 ¡ez naiz apartian!
 ¡arren isil zaitia
 au egiñ artian!
 Eskuetan dauzkatan
 lanak egitian
 eta nere biyotza
 besuan artzian,
 laztanka jango zaitut
 titiyan jartzian.

Etzan itzaltzen aren
 oju larririkan,
 nonbait etzuben egiñ
 nai anbat lorikan;
 siaskan gelditu zan
 lenaz isilikan,
 etzizayola aitzen
 negarren kinkikan...
 —¡Jesús!..zer du su onek!
 ¡onelakorikan!...
 noiz ta presa geyago
 daukatanetikan,
 ¡eztu, eztu egiñ nai
 egurrak surikan,
 ala odol guziyak
 dauzkat suturikan!—

Larzetetik chinchilik
 dauka kalderiña,
 chocharekiñ nastuaz
 esne ta iriña,
 ez pegatziagatik

zuben eragiña.
 Entzuten zan aurraren
 karriñi samiña,
 baña nola etzegen
 artian egiña,
 kalderintik ke-bollan
 botiaz lurriña,
 etzuben nai galtzia
 noski irakiña.
 ¡Ama onak bazeukan
 pena bere diña,
 zer egiñ biar zuben
 somatu eziña!

Berriro entzutenda
 negar aurrarena,
 estututzen zuena
 amaren barrena,
 zeñek—di yo—batetan
 lajarik diena
 beren sendakiñentzat
 ustian zubena....
 —¡Zer kalderiñ eta zer
 danboliñ kirtena!
 guziyak baño len da
 nere zoramena.

¡Egur likizkeriya!
 eziñ artu surik;
 etsayak dirudite
 jachirikan goitik
 dabiltzala neri miñ
 ematiagatik.—
 Ontan ezta entzuten
 aurraren negarrik,
 dirudiyela galdu
 eztubela lorik.

Ala ama larriya

choratuba kasik,
 iñiltasunak utzi
 zubelako pozik,
 zeren etzan entzuten
 estalpeko otsik,
 inguruan zebiltzan
 chori kanta baizik.

Baña ona izanik
 amaren biyotza,
 zerura goititu du
 bildur gisan boza
 pentsaturik—¡Nork daki!
 nere mutill motza
 or erori ote dan;
 bada zerbait otsa
 lenaz iruditu zait
 eta biyotz poza
 ¡a! trukatu liteke
 ¡arantza zorrotza!
 ¡Jesús! au gertatzera
 ¡zer pena!, ¡zer lotsa!
 munduko esamesak,
 gaitz gille bakoitza...
 baldiñ gertatutzera
 emen eriyotza.

¡Ez nua zai geyago
 emen egotera—
 esan ta sukaldetik
 echeko atera
 irten eta jachi da
 erreka batera,
 izutua, bildurrez
 jiriaz atzera,
 triste begiratuaz
 baserri echera.
 Pasa da lartegitik

bide chigorrera,
 aritz, gaztaiñ tartetik
 zelai zabalera,
 ichumenez korrika
 beren baratzerara,
 allegatu zan arte
 lengo izalpera.

Begi larriz segiran
 jarri da begira,
 emanaz larbidetik
 itzalpera jira.
 Aurra siaskachotik
 beera erori da
 chit leku biguñera,
 siaska berrira.
 Goroldiyo gañetik
 pasiaz azpira,
 bere šanko gorriyak
 emanaz argira,
 egiñaz noizian beiñ
 grabiyol mugira,
 azalduaz poz antza
 lasai arpegira...
 auntzachuena titiya
 chupatzen ari da.

Aingeruben negarrak
 auntzak urrutira,
 entzun eta artubaz
 berari kupira,
 presaz joan zitekian
 aren alderdira,
 —esanaz—¡zeñek daki!
 bere iritzira,
 «negar oyek agiyan
 gosienak dira».

Auntza aurra mantentzen

ikusirik ala,
 esnia tititikan
 artzen ari dala
 balitzake bezela
 amaren bularra,
 chokatuba begira
 egiñaz algara,

auntzari gozo gozo
 diyo beriala
 —¡Ederki pentsatuba!
 ¡a! ¡bejondayala!
 juste diat iñure
 joan itekiala!

VICTORIANO IRAOLA.

Noticias bibliográficas y literarias

ALABESES ILUSTRES

No hará un año que con este mismo título hacíamos honrosa mención en esta Revista, del tomo primero de la importantísima obra de D. Vicente G. de Echávarri, cuando ahora nos vemos gratamente sorprendidos con la publicación del segundo, que acaba de ver la luz.

Francamente, no sabemos la manera de dar comienzo á la crítica de esta obra, cuyas páginas son un tributo de elogios merecidísimos, y que puede calificarse, considerada bajo cualquier aspecto, como una verdadera joya en donde se atesoran recuerdos impercederos, que secretos y desconocidos á pesar de los trabajos de muchos investigadores de la actualidad, aparecen gracias á la constancia, celo y talento que distinguen á su autor.

Al leer las páginas referentes á D. Diego Martínez de Álaba y á D. Pedro de Álaba y Esquibel se estudia algo más que dos biografías de alabeses ilustres, por cuanto se descubre simultáneamente un manantial de datos y curiosas noticias de inapreciable valor y que colaboran á dar más brillo y esplendor á la historia de nuestra provincia hermana.

Reciba por tanto el señor Echávarri nuestra felicitación más sincera, y puede enorgullecerse con justicia, al recordar que los aplausos que implican sus trabajos son la mejor recompensa á que se hace acre-